

EERSTE NEDERLANDSCHE ACCOUNTANTS-KANTOOR VAN 1883
MORET & STARKE

'S-GRAVENHAGE, LYCEUMPLEIN 19, TELEFOON 183440 - POSTGIRO 439556
ROTTERDAM, ATLANTIC HUIS, WESTPLEIN 2, TELEFOON 23607 EN 24107 - POSTGIRO 21217
DORDRECHT, GROENMARKT 11, GEBOUW AMSTERD. BANK - TELEFOON 4046

LEDEN:

MR. J. MORET JR.
MR. B. MORET.
DRS. M. F. J. COOL.

AFD. ACCOUNTANCY:

MEDEWERKERS:
DR. J. MOSER. | G. R. VEDDER.
D. FEENSTRA. | DRS. H. F. OOSTERHOLT.
A. LEYNSE. | N. MANK.

PROCURATIEHOUDERS:

J. B. H. 'T HART. | B. ZEGWAART.

AFD. BELASTINGZAKEN:

DR. H. A. ZEVEN.
C. MARIS. | J. L. F. ENGELHARD

's-Gravenhage, 22 Juli 1947.

Aan Heren Commissarissen van
VAN DER HEEM N.V.,

te

's-Gravenhage.

Ref.: HA/H13/121
HG/TK

Mijne Heren,

Wij hebben de eer, U mede te delen, dat wij de boekhouding Uwer Vennootschap over het jaar 1946 hebben gecontroleerd en in orde bevonden.

De balans per 31 December 1946, aangevende een winst van f 136.771.92, welk bedrag is afgeboekt op het verlies-saldo per ultimo 1945 ad f 473.198.65, waarna een verlies-saldo resteert van f 336.426.73, alsmede de verlies- en winstrekening, zijn in aansluiting op de boekhouding.

Aan dit rapport zijn de volgende bijlagen toegevoegd:

1. Exploitatierkening over 1946.
2. Verlies- en Winstrekening over 1946.
3. Balans per 31 December 1946.
4. Balans per 31 December 1945.
5. Toelichting bij de Exploitatierkening over 1946.
6. Toelichting bij de Verlies- en Winstrekening over 1946.
7. Toelichting bij de Balans per 31 December 1946.
8. Overzicht van de Onkosten over 1946.
9. Overzicht van de Vaste Activa per 31 December 1946.
10. Overzicht van de kosten en de begroting inzake het Nabewerkingsgebouw.
11. Overzicht van de Financiële positie per 31 December 1945 en 31 December 1946.

De balans per 31 December 1945 hebben wij opgenomen als bijlage 4, omdat deze balans voor ons het uitgangspunt onzer controle is geweest.

De op bijlagen 1 en 2 vermelde exploitatierkening en verlies- en winstrekening over 1946 zijn als volgt beknopt weer te geven, waar bij wij de cijfers in duizendtallen guldens geven:

Verkoopprijsverschillen	f 889	
Af: Ingecalculeerde verkoopkosten	" 175	f 714
Bij: Afwijkingen tussen werkelijke en inge- calculeerde kosten	f 25	
Af- en bijboekingen voorzieningen	" 117	
Incidentele winsten en verliezen	" 22	" 164

Transporteren: f 878

	Transport	f	878
Af: Overschrijding taakstellende fabricage-		f	363
prijs		"	303
Onderdekking onkosten			664
		f	214
<u>Winstsaldo Exploitatier rekening:</u>			
Bij: Toevallige Baten en Lasten		f	8
Winsten en verliezen vorige jaren		"	6
			14
		f	228
Af: Afwijking afschrijving vaste activa		"	91
	Winstsaldo 1946	f	137

Ten aanzien van de in 1946 behaalde resultaten valt op te merken, dat dit jaar sterk onder de invloed heeft gestaan van de moeilijkheden, welke het op gang brengen van het bedrijf met zich bracht.

De grondstoffenaanvoer was nog lang niet steeds regelmatig, terwijl het inleren van nieuw personeel evenmin bevorderlijk was voor een vlotte productie en ook veel extra-uitgaven (ruim f 150.000.—) met zich bracht.

Uit de toelichting bij de Exploitatier rekening over 1946, welke vermeld is op bijlage 5, blijkt, dat de genoemde moeilijkheden tot gevolg hebben gehad, dat ondanks een tolerantie, welke veel ruimer was dan normaal, het niet mogelijk was over de gehele linie de taakstelling, welke gelegen is in de standaard-calculaties, te bereiken. Doordat dikwijls bij de fabricatie noodgedwongen van de standaard-productie-methoden moest worden afgeweken, kon voor deze gevallen ook geen scherpe analyse gemaakt worden van de verschillen, welke bij nacalculatie met de standaardcalculatie bleken.

Het bleek in 1946, dat het noodzakelijk was, vele malen van het voor genoemd jaar vastgesteld kostenbudget af te wijken. Het is volkomen verklaarbaar, dat tijdens het opstellen van genoemd budget niet alle omstandigheden konden worden voorzien, welke zich in 1946 hebben voorgedaan, in het bijzonder de moeilijkheid ten aanzien van het opvoeren van de arbeidsproductiviteit, waardoor voor alle afdelingen de personeelsbezetting de raming overtrof, terwijl de productie beneden de raming bleef. Ten aanzien van het indirecte personeel kan opgemerkt worden, dat de talrijke wisselingen in het personeel op sommige afdelingen een grotere bezetting dan normaal noodzakelijk maakten, doordat bedoelde wisselingen werk met zich brachten, b.v. ten aanzien van loon- en personeelsadministratie. Het inwerken van nieuw personeel kostte voorts tijd en de mutaties veroorzaakten achterstand, waardoor b.v. de administratieve afdelingen zwaar belast werden en als gevolg daarvan zwaarder bezet waren dan normaal.

Wij hebben verschillende malen kunnen constateren, dat enerzijds opvoering van de productiviteit en anderzijds verlagings van de kosten,

gen op grondstoffen), in het productieproces en in de debiteuren, in 1946 hoge eisen hebben gesteld aan de financiering.

Ondanks de door belanghebbenden in de zaak gestoken middelen bleek het onvermijdelijk, een beroep op buitenstaanders te doen. Behalve een beperkt crediet van de Rotterdamsche Bankvereniging bleek het mogelijk een crediet op lange termijn op te nemen bij de Mij. tot Financiering van het Nationaal Herstel, welk crediet, inclusief het vóór de oorlog door de Mij. voor Industriefinanciering verstrekt crediet, f 1.500.000.— bedroeg, terwijl op het ogenblik nog een uitbreiding van dit crediet in behandeling is, mede in verband met het tegenvallen van de begroting voor het nabewerkingsgebouw en de aankoop van het bedrijf der vroegere Leko Apparatenfabriek te Utrecht.

Gegroepeerd naar de hoofden, welke op bijlage II tot dit rapport zijn vermeld, is de ontwikkeling van de financiële positie gedurende 1946 als volgt te recapitulieren:

Toename der:	Activa:	Passiva:
1. Eigen kapitaal	f ---	f 136
2. Lange credieten	" ---	" 1.267
3. Investing op lange termijn	" 328	" ---
4. Korte credieten	" ---	" 1.297
5. Vlottende vermogensbestanddelen	" 2.310	" ---
6. Aanwezige geldmiddelen	" 62	" ---
	-----	-----
	f 2.700	f 2.700
	=====	=====

Doordat in de activa een stille reserve schuilt is het werkelijk vermogen Uwer N.V., hoger dan het op de balans voorkomend bedrag.

Bij de belangrijk gestegen prijzen zullen de vastleggingen in de activa ook voor de toekomst veel meer middelen eisen dan vóór de oorlog, toen de N.V. door zelf-financiering in de kapitaalbehoeften voorzorg. Deze zelf-financiering is tengevolge van de veranderde belastingpolitiek der Overheid, welke niet de uitgekeerde doch de gemaakte winsten en dan nog met een veel hoger percentage dan onder de Dividend- en Tantiëmebelasting, belast, aanzienlijk bemoeilijkt. Als gevolg daarvan zal de interne financiering thans veel moeilijker blijken te zijn dan vóór de oorlog. Wij betwijfelen dan ook of op de duur Uw N.V. het in omvang sterk gestegen bedrijf zal kunnen financieren zonder aantrekking van kapitaal van derden.

Wij verklaren tenslotte, dat naar onze overtuiging, gegrond op ons onderzoek en de daarbij verstrekte gegevens en inlichtingen, de op de bijlagen dezer vermelde balans per 31 December 1946 en de exploitatie- en verlies- en winstrekeningen over 1946 een betrouwbaar beeld geven van de toestand Uwer N.V. per die datum en van de gedurende het genoemde jaar behaalde resultaten.

Hoogachtend,

Eerste Nederl. Accountants-Kantoor

van 1883
Moret & Starke

FINANCIËLE POSITIE VAN

1. EIGEN KAPITAAL:

Aandelenkapitaal
Aandeelhoudersreserve
Verliessaldo
Stille reserve vaste activa

2. CREDIETEN OP LANGE TERMIJN:

Van aandeelhouders
Van derden

Beschikbaar voor investeringen op lange termijn:

3. INVESTERINGEN OP LANGE TERMIJN:

Vaste activa
Stille reserve idem

4. KORT CREDIET:

Leverancierscrediet
Idem, (nog te factureren)
Afnemerscrediet: Stokvis, (per ultimo 1946 door Robaver verstrekt)
Verkoopkantoor
Overige
Bankcrediet (gestelde accreditieven)
Bestemmingsreserve Oorlogsrisico
Diverse verplichtingen
Transitorische posten

Beschikbaar voor financiering vlottende vermogensbestanddelen:

5. VLOTTENDE VERMOGENSBESTANDELEN:

Voorschotten leveranciers
Vorraden
Idem (nog te boeken)
Orders in bewerking
Debiteuren: Stokvis
Verkoopkantoor
Overige
Transitorische posten

6. AANWEZIGE GELDMIDDELEN:

7. CREDIETEN STOKVIS:

Saldi der rekeningen in bovenstaande opstelling
Saldo onder Crediteuren
Crediet van Verkoopkantoor

VAN DER HEEM N.V.;

's-Gravenhage.

DER HEEM N.V. (in duizenden guldens).

<u>31 December 1945</u>		<u>31 December 1946</u>	
f 400		f 400	
" 118		" 118	
" 473		" 337	
" P.M.	f 45	" P.M.	f 181
f --		f 300	
" 366	" 366	" 1.333	" 1.633
			<u>f 1.814</u>
	f 411		
f 601		f 929	
" P.M.	" 601	" P.M.	" 929
			<u>f 885</u>
	f 390		
f 446		f 954	
" P.M.		" 450	
" 422		" 503	
" --		" 225	
" 296		" 83	
" --		" 263	
" 592		" 565	
" 172		" 233	
" 310	" 2.238	" 259	" 3.535
	<u>f 2.048</u>		<u>f 4.420</u>
f --		f 439	
" 910		" 1.596	
" P.M.		" 450	
" 347		" 676	
" 287		" 519	
" --		" 182	
" 348		" 289	
" 64	" 1.956	" 115	" 4.266
	<u>f 92</u>		<u>f 154</u>
f 135		f 284	
" 23		" 60	
" --	" 158	" 43	f 387
	<u>f 158</u>		<u>f 387</u>

EXPLOITATIEBEREKENING OVER 1947

OVERSCHRIJDING TAAKSTELLENDE FABRICAGEPRIJS. f 352.782.59

ONKOSTEN:

	<u>Onkosten</u>	<u>Dekking</u>	
Ontwerpen	f 245.372.25	155.723.04	
Technische controle	" 194.687.23	199.924.59	
Fabriek	" 1.417.500.89	1.405.472.84	
Magazijn	" 228.121.54	134.368.65	
Inkoop	" 157.949.35	126.211.36	
Commerciël	" 263.535.54	174.608.61	
	f 2.507.166.80	2.206.539.09	" 300.627.71

AFWIJKING TUSSEN WERKELIJKE EN
 INGEALCULEERDE KOSTEN:

Vacantiekosten	f 46.917.03	
Inkooprijverschillen	" 37.604.35	" 84.521.38

BIJBOEKING VOORZIENINGEN:

Service en garantie		" 5.490.00
---------------------	--	------------

INCIDENTELE VERLIEZEN:

Afboeking materiaalteeslag	f 31.870.33	
Betaalde vergoeding annulatiekosten	" 20.234.25	" 52.104.58

RESULTAAT:

Winst " 214.186.47

f 1.019.942.71

Nagezien en accoord bevonden.
 's-Gravenhage, 22 Juli 1947.

Eerste Nederl. Accountantskantoor
 van 1883
 Moret & Starke.

TIJDVAK 1 JANUARI 1946 - 31 DECEMBER 1946.

VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN:

Omzet tegen verkoopprijzen	f 5.186.044.88	
Omzet tegen taakstellende fabr.prijs	" 4.297.009.10	
Brute prijsverschil	f 889.035.78	
Ingecalculeerde verkoopkosten	" 174.608.62	f 714.427.17 ✓

AFWIJKING TUSSCHEN WERKELIJKE EN
 INGEALCULEERDE KOSTEN:

Belastingen	f 36.289.07	
Initiale kosten	" 31.608.24	
Rente	" 40.927.36	" 109.034.87 ✓

AFBOEKING VOORZIEFINGEN:

Tariefwijziging	f 35.774.88	
Verrekenprijswijziging	" 48.021.34	
Incourant	" 38.172.19	" 121.969.41 ✓

INCIDENTELE WINSTEN:

Opbrengst afval	" 13.435.64	
Magazijnverschillen	" 57.620.82	
Ontvangen vergoeding annulatiekosten	" 3.525.00	" 74.581.46

f 1.019.942.71

VERLIES- EN WINSTREKENING OVER HET

VASTE ACTIVA:

Werkelijke afschrijving
 Ingecalculeerd in kestprijzen
 Extra afschrijving
 Afboeking vaste activa

f	292.327.56	
"	196.100.---	
f	96.027.56	
"	1.753.92	f 97.733.48 ✓

TOEVALLIGE LASTEN:

Keersverschillen vreemde valuta

" 32.05 ✓

VERLIEZEN VOORAFGAANDE JAREN:

Opnieuw inrichten fabriek
 Betaalde export-kosten
 Betaalde wachtgelden
 Heffing Omzetbelasting
 Heffing molestverzekering

f	13.101.10	
"	5.242.02	
"	267.27	
"	7.539.29	
"	755.---	" 26.694.68 ✓

RESULTAAT:

Winst

f 136.771.92

f 261.569.33

=====

Nagezien en accoord bevonden.
 's-Gravenhage, 22 Juli 1947.

Eerste Nederl. Accountantskantoor
 van 1883
 Moret & Starke.

VAN DER MEER N.V.
Rotterdam

Bijlage II

TIJDVAK 1 JANUARI 1946 - 31 DECEMBER 1946.

WINSALDO EXPLOITATIEREKENING.	f 214.186.47 ✓
WASTE ACTIVA:	
Verkoop vaste activa	" 6.385.52 ✓
TOEVALLIGE BATEN:	
Betaling door dubieuze debiteuren	" 8.284.87 ✓
WINSTEN VOORAFGAANDE JAREN:	
Herwaardering schadeclaim molest	f 25.730.--
Afboeking speciaal fonds	" 6.375.--
Te veel gereserveerde Vermogensbe-	" 125.--
lasting	" 482.27
Diversen	<u>32.712.27 ✓</u>

f 261.569.13

B A L A N S P E R

A c t i v a:

	<u>Aanschaffing:</u>	<u>Afschrijving:</u>	
VASTE ACTIVA	f 2.370.326.48	1.440.977.50	f √ 929.348.98
DEELNEMINGEN	" 89.958.44	89.955.44	" 2.--
INITIALE KOSTEN	" 692.547.16	692.546.16	" 1.--
ORDERS IN BEWERKING	" 889.016.05	213.000.--	" 676.016.05
VOORRADEN	" 1.708.521.88	112.695.25	" 1.595.826.63
DEBITEUREN	" 991.768.47	1.500.--	" √ 990.268.47
VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONS BESTELDE GOEDEREN			" √ 439.122.73
TRANSITORISCHE POSTEN			" √ 114.835.--
GELDMIDDELEN			" √ 154.263.33
RECLAMEFONDS	" 67.476.86	67.476.86	" P.M.
RESULTAAT:			
Verliessalde t/m 31.12.45	" 473.198.65		
Winstsaldo 1 Jan. -			
31 December '46	" <u>136.771.92</u>		" √ 336.426.73

f 5.236.110.92
 =====

GARANTIES T/O OPDRACHTGEVERS
 ONGEBOEKTE ONTVANGEN GOEDEREN
 VERDERE KOSTEN NABEWERKINGSGEBOUW

f 138.000.--
 " 450.000.--
 " 780.000.--
 =====

Nagezien en accoord bevonden.
 's-Gravenhage, 22 Juli 1947.
 Eerste Nederl. Accountantskantoor
 van 1883
 Moret & Starke.

1556
 1142

31 DECEMBER 1946.

Passiva:

KAPITAAL	f	400.000.--	✓
ONOPZEGBAAR DEPOSITO R.S. STOKVIS & ZN, ROTTERDAM	"	300.000.--	✓
AANDEELHOUDERSRE SERVE	"	117.511.85	✓
HYPOTHECAIRE LENING HERSTELBANK Nog op te nemen crediten	f	1.500.000.--	
	"	167.000.--	
	"	1.333.000.--	✓
LOPENDE RISICO'S VOORTVLOEIENDE UIT OORLOGSOMSTANDIGHEDEN	"	565.223.82	✓
VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONS TE LEVEREN GOEDEREN:			
Rett. Bk. verg. tegen borgstelling R.S. Stokvis	f	502.500.--	✓
Rechtstreeks door afnemers	"	307.720.--	✓
	"	810.220.--	✓
DOOR DE ROTTERDAMSCH E BANKVEREENIGING GEFINANCIERDE ACCREDITIEVEN VOOR DOOR ONS BESTELDE GOEDEREN	"	263.475.41	✓
DIVERSE VERPLICHTINGEN	"	233.037.71	✓
CREDITEUREN	"	954.241.19	✓
TRANSITORISCHE POSTEN	"	259.400.94	
	f	5.236.110.92	
=====			
GESTELDE BANKGARANTIES	f	138.000.--	
DOOR LEVERANCIERS NOG TE FACTUREREN GOEDEREN	"	450.000.--	
NOG TE VERWACHTEN KOSTEN NABEWERKINGSGEBOUW	"	780.000.--	
=====			

954
 307
 598

BALANS PER

	<u>Aanschaffing</u>	<u>Afschrijving</u>	
Vaste Activa	f 1.860.280.20	f 1.259.618.69	f 600.661.51
Deelnemingen	" 89.958.44	" 89.956.44	" 2.--
Initiale kosten	" 480.756.07	" 480.755.07	" 1.--
Orders in bewerking	" 481.368.37	" 134.000.--	" 347.368.37
Voorraden	" 991.091.06	" 81.508.29	" 909.582.77
Debiteuren	" 645.952.59	" 10.554.58	" 635.398.01
Transitorische posten			" 63.822.--
Geldmiddelen			" 92.167.07
Reclamefonds	" 67.476.86	" 67.476.86	" P.M.
<u>Resultaat:</u>			
Verliessaldo tot 31 December 1944	" 87.818.63		
Verlies boekjaar 1945	" <u>385.380.02</u>		" 473.198.65
			<u>f 3.122.201.38</u>

VAN DER HEEM N.V.,
's-Gravenhage.

31 DECEMBER 1945

Kapitaal	f	400.000.--
Aandeelhoudersreserve	"	117.511.85
Hypothecaire lening	"	366.000.--
Lopende risico's voortvloeiende uit oorlogsomstandig- heden	"	591.682.17
Vooruitbetalingen op te leveren goederen	"	718.437.39
Diverse verplichtingen	"	171.786.92
Crediteuren	"	446.333.41
Transitorische posten	"	310.449.64

f 3.122.201.38

TOELICHTING BIJ DE EXPLOITATIEREKENING OVER 1946.

OVERSCHRIJDING TAAKSTELLENDEN FABRICAGEPRIJS:

Debet f 362.782.59

Specificatie:

a 1. Afwijkingen van standaardcalculatie	f	169.211.46	
a 2. Verliezen enkele fabricage	"	<u>45.493.07</u>	f 214.704.53
b. Overschrijding gecalculerde wachttijden en inleerkosten door de werkelijke kosten: Fabricage-risico (wachttijden etc.)	f	110.126.61	
Inleerkosten	"	<u>152.188.61</u>	
Ingecalculeerd	f	262.315.22	
	"	<u>124.704.25</u>	" 137.610.97
c. Betaalde directe lonen	f	729.805.06	
Ingecalculeerd	"	<u>719.337.97</u>	" 10.467.09
			f <u>362.782.59</u>

Ad a 1. Dit cijfer is bereikt, nadat een bedrag van f 331.583.16, hetwelk te beschouwen is als een tolerantie van bijzonder karakter, op de nadelige verschillen tussen standaard-calculatie en na-calculatie in mindering is gebracht.

Wij hebben voor verschillende artikelen nagegaan, wat in het algemeen de oorzaak van deze verschillen was. Daarbij is ons gebleken, dat de kwaliteit van de te verwerken materialen soms van die aard was, dat bij het verwerken materiaal verloren ging; dit bracht tevens met zich een vergroting van het aantal gewerkte uren. In sommige gevallen was het noodzakelijk materiaal alleen te krijgen in een eerdere of verdere fase van bewerking, dan waarin het gewoonlijk gekocht werd en waartegen het in de standaard-calculatie opgenomen was. Dit bracht met zich een verschuiving in materiaal- en loonfactoren, welke elkaar dikwijls niet ophieven, terwijl de onkostendekking, vaak afhankelijk van werkuren of verwerkt materiaal ook anders werd dan begroot. Omdat dergelijke omstandigheden incidenteel optraden en nu eens voor dit, dan weer voor een ander artikel golden, was het niet mogelijk - en ook niet wenselijk - de standaard-calculatie aan deze incidentele veranderingen aan te passen.

Het spreekt vanzelf, dat genoemde factoren het inzicht in de oorzaken van de geconstateerde efficiency-verschillen vaak bijzonder moeilijk maken en het aanwijzen van een voor genoemde verschillen verantwoordelijken functionaris was dikwijls uitgesloten.

De belangrijkste oorzaak van dit nadelig verschil is echter het enorme personeelsverloop, dat de resultaten zeer ongunstig beïnvloed, omdat het geruime tijd duurt, vóór dit personeel in staat is, de te verrichten

werkzaamheden in de daarvoor vastgestelde standaardtijden uit te voeren.

De administratieve vastlegging en verwerking van de voor de na-calculatie noodzakelijke gegevens heeft in het bijzonder in het begin van 1946 moeilijkheden gegeven, omdat de calculaties ten dele vernieuwd moesten worden.

Ad a 2. Onder het hoofd "enkele fabricage" worden geboekt de in de eigen fabriek uitgevoerde werken, b.v. voor het maken van gereedschap, van artikelen ten behoeve van proefnemingen en ontwikkeling etc. (initiale kosten), het verbeteren van te verwerken materiaal, het uitvoeren van onderhoud etc. in de fabriek en het uitvoeren van incidentele orders voor derden. Voor werkzaamheden van deze aard ontbreken als regel betrouwbare voorcalculaties; daardoor is, ook intern, de controle op verbruikte arbeidsuren en materialen uiterst zwak.

Het nadelig saldo ad f 45.493.07, onder dit hoofd, bestaat enerzijds uit verlies op voor derden uitgevoerde werkzaamheden, anderzijds uit nadelige saldi voor uitgevoerd werk ten behoeve van andere afdelingen, wanneer voor dit soort werk een standaard-calculatie of verrekenprijs bestaat, welke laatste bedragen beter onder "orderverliezen" zouden kunnen worden gerubriceerd.

Ad b. De inleerkosten van nieuw personeel worden onder dit hoofd geboekt, benevens de in de fabriek opgetreden wachttijden, veelal gevolg van stagnatie in de materiaal-aanvoer. Daartegenover wordt in de kostprijs der artikelen een bedrag als dekking ingecalculleerd; in hoeverre elk der factoren inleerkosten en wachttijden ongedekt bleef is niet te zien, omdat de dekking voor beide factoren in één bedrag wordt ingecalculleerd. Het lijkt ons toch wel van betekenis voor het vervolg ernaar te streven, deze beide verliezen-oorzaken te splitsen. Verliezen door onvoorziene niet systematische bedrijfsgangonderbrekingen zijn voor een goede efficiency-bewaking voor Uw technische staf zeer belangwakkende gegevens. Door de vele wisselingen in het personeel waren de inleerkosten bijzonder hoog.

Ad c. Bij de vaststelling der standaardkosten voor de productie is rekening gehouden met een bepaald bezettingschema der afdelingen naar sexe en leeftijd. De lonen worden volgens dit schema ingecalculleerd. De werkelijke bezetting der afdelingen blijkt een loonbedrag op te leveren, hetwelk f 10.467.09 hoger is dan het ingecalculleerde. De grootte van dit verschil, hetwelk bijna 1½% van het gehele bedrag der betreffende lonen uitmaakt, komt ons, gezien de moeilijkheden bij de personeelsvoorziening gedurende 1946, bevredigend voor.

Naar onze mening zou specifiek opnemen van dit hoofd op de exploitatierekening te motiveren zijn geweest.

ONKOSTEN.

Onkosten t/l der Exploitatier rekening
Ingecalculeerde dekking

f 2.507.166.80
" 2.206.309.09

Tekort:

f 300.857.71
=====

Op bijlage 8 zijn de onkosten per afdelingsgroep met de begrote onkosten vergeleken, terwijl verder het verschil met de dekking, hetwelk in de exploitatierekening alleen per afdelingsgroep te zien is, per afdeling is gespecificeerd.

Bij het opstellen van de begroting over 1946 (najaar 1945) was uiteraard nog niet goed te overzien, hoe de kosten der verschillende afdelingen zich in 1946 zouden ontwikkelen. Daardoor kunnen aan deze begroting niet de eisen worden gesteld, waaraan een begroting in normale tijden moet voldoen; aan afwijkingen van deze begroting, welke grotendeels als vast budget werd opgesteld, moet dan ook niet een zodanige betekenis worden toegekend als onder normale omstandigheden.

Het inzicht in de ontwikkeling der onkostencijfers is sinds het opstellen van de begrotingscijfers 1946 aanzienlijk verbeterd; aan de intussen opgestelde begroting over 1947 moet dan ook in veel sterkere mate een taakstellend karakter worden toegekend.

ONTWERPEN.

Hier is enerzijds het onkostenbudget met ruim f 40.000.-- overschreden, terwijl de dekking ca. f 80.000.-- beneden het onkostenbedrag bleef.

Het budget, dat voor de in deze groep begrepen afdelingen tamelijk krap was, is vooral overschreden doordat meer personeel werkzaam was, dan in de begroting was opgenomen; de dekking was lager dan de begroting, doordat in 1946 de productie beneden de raming bleef. De kostendekking van deze afdeling wordt verkregen door overboeking naar initiale kosten; er wordt op deze afdeling, vooral door de leiding, vaak werk gedaan, hetwelk niet aan een bepaald artikel is toe te rekenen. In de dekking voor researchkosten, welke afzonderlijk wordt berekend in de productie, zit buiten de gewone doorberekening een dekking voor deze afdeling. In 1946 werd aan researchkosten f 149.527.07 doorberekend, welk bedrag in de exploitatierekening niet afzonderlijk verschijnt, doch, dat is opgenomen in het voordelig saldo "initiale kosten" ad f 31.808.24, hetwelk voorkomt in de exploitatierekening onder het hoofd "afwijking tussen werkelijke en ingecalculeerde kosten".

TECHNISCHE CONTRÔLE.

Hier werd de begroting overschreden, doordat de sterke personeelswisseling veel contrôle eiste. Het bleek n.l. noodzakelijk, de contrôle meer intensief dan voorzien was te doen geschieden. De dekking voor de technische contrôle wordt gevonden door bedragen - in evenredigheid met het aantal controleurs - ten laste der productie te boeken; de intensieve contrôle van de productie heeft dus een ongunstige invloed op het verschil tussen werkelijke en taakstellende fabricageprijs gehad, terwijl door de vele controleurs een overdekking ontstond.

FABRIEK.

Het verschil tussen onkosten en dekking is als volgt te splitsen:

Nadelig verschil fabrieksafdelingen
Voordelig verschil hulpafdelingen

f	145.083.73	
"	133.055.68	
		=====
Saldo: nadelig	f	12.028.05
		=====

Een nader inzicht in de samenstelling van deze cijfers geeft bijlage 8 tot dit rapport.

De bezetting is, wat het indirecte personeel der fabrieksafdeling betreft, veel hoger geweest dan begroot. Daardoor ontstond vooral op de afdelingen Gereedschapmakerij en Montage een belangrijk tekort. In de gereedschapmakerij is tevens de bedrijfsschool begrepen.

De dekking, welke samenhangt met de productie, kon de gestegen kosten niet opvangen.

Van de hulpafdelingen leverde de afdeling Sociale Zaken een belangrijk overschot op. Deze afdeling ontleent de dekking voor de gemaakte kosten aan de bezetting der andere afdelingen, welke groter was dan begroot. Daardoor en doordat de Sociale lasten beneden de begroting bleven, had Sociale Zaken een overschot, waardoor dat tekort op de onkosten der fabrieksafdelingen grotendeels kon worden opgevangen.

MAGAZIJN.

De in 1946 gestegen voorraad maakte het nodig, het geraamde aantal werkkrachten te overschrijden. De kosten waren ruim f 25.000.-- hoger dan begroot, vooral door de grote bezetting. De dekking voor de magazijnkosten wordt geboekt wanneer de grondstoffen voor een productie-order beschikbaar worden gesteld. Doordat in 1946 de productie beneden de raming bleef, was er voor de dekking der magazijnkosten niet voldoende beschikbaar.

INKOOP.

De budgetten zijn hier niet belangrijk overschreden. De dekking bleef beneden de raming. Daarbij moet in aanmerking worden genomen, dat de in de verrekenprijzen begrepen dekking voor inkoopkosten aan het einde des jaars over de dan aanwezige voorraden grondstoffen, voor de balanswaardering wordt teruggeboekt. Is deze grondstoffenvoorraad aan het begin en aan het eind van het jaar even hoog, dan heeft dit systeem geen invloed op de dekking van de inkoopkosten; per 31 December 1946 was de grondstoffen-voorraad evenwel ca. f 700.000.-- hoger dan per 31 December 1945. Daardoor werd van de in 1946 geboekte dekking 5% van genoemd verschil teruggeboekt, hetgeen f 35.000.-- uitmaakt, dat is enkele duizenden guldens meer dan het tekort op de groep "Inkoop" bedroeg.

COMMERCIEEL.

Dit bedrag bestaat uit:

Otrooien
Verkoop

Technische Dienst

f	15.003.32	
"	14.800.23	
		=====
f		29.803.55
"		59.123.38
		=====
f		88.926.93
		=====

De dekking voor deze kostengroepen wordt verkregen ten laste van de verkoopprijsverschillen in verhouding tot de verkoop. Het feit dat de verkoop beneden de begroting is gebleven, heeft uiteraard de dekking ongunstig beïnvloed.

Het kostenbudget van de afdeling Verkoop is beneden de begroting gebleven; dat van de Technische Dienst is echter belangrijk overschreden, ten dele doordat een voorraad is gevormd van service-onderdelen, waaraan voor de balanswaardering geen waarde wordt toegekend.

Overigens staat tegenover de hoge kosten ten dele een doorberekening aan andere afdelingen.

AFWIJKINGEN TUSSEN WERKELIJKE EN INGEALCULEERDE KOSTEN.

a. Winsten:

1. Belastingen	f	36.289.07
2. Initiale kosten	"	31.808.24
3. Rente	"	40.997.36
	f	<u>109.094.67</u>

b. Verliezen:

1. Vacantiekosten	f	46.917.01
2. Inkooprijsverschillen	"	<u>37.604.35</u>
	"	84.521.36
	f	<u>24.573.31</u>

Toelichting:

a 1. De constellatie van de fiscale balans der N.V. is zodanig, dat de over 1946 te betalen belasting laag is. Daardoor bleef van de in de kostprijs der artikelen geïncalculeerde dekking voor te betalen belastingen ruim f 36.000.-- over.

a 2. Het is de gewoonte van de N.V., de door haar gemaakte initiale kosten jaarlijks geheel af te schrijven. Wij verwijzen U hiervoor naar hetgeen op blz. 2 van bijlage 7 hieromtrent is opgemerkt. Voor deze kosten mogen uiteraard wel bedragen in de kostprijs der artikelen worden geïncalculeerd. Deze geïncalculeerde bedragen waren in 1946:

Initiale kosten	f	291.787.19
Researchkosten	"	149.527.07
	f	<u>441.314.26,</u>
terwijl aan initiale kosten werd uitgegeven	"	<u>409.506.02,</u>
zodat een voordelig saldo resteerde van	f	<u>31.808.24</u>

a 3. De in 1946 over de opgenomen credieten verschuldigde rente bleef ca. f 41.000.-- beneden het geïncalculeerd bedrag, doordat bedoelde credieten eerst in de loop van 1946 werden opgenomen en de rente dus slechts op een gedeelte van het jaar betrekking had.

b 1. In de kosten wordt een bedrag geïncalculeerd om daaruit de kosten der vacaties (loonbetaling en onkosten) te dekken. Het geïncalculeerd bedrag was niet voldoende ter dekking van de werkelijke kosten, omdat door het instellen van snipperdagen door de Rijksbemiddelaars, meer vakantie gegeven werd dan begroot was.

b 2. Gelijk op blz. 4 van bijlage 7 bij dit rapport is vermeld, worden de grondstoffen te boek gesteld tegen de in het bedrijf geldende verrekenprijs, waarin een opslag magazijnkosten is begre-

pen. Verschillen met de werkelijke prijzen worden opgevangen door in het product een voorziening daarvoor in te calculeren; per saldo gaf dit systeem een nadelig verschil van ca. f. 37.600.--. Daartegenover staat evenwel, dat wijzigingen in de verrekenprijs in 1946 een voordelig verschil van ruim f. 48.000.-- opleverden, welk bedrag is opgenomen onder het hoofd "Afboeking voorzieningen".

AF- EN BIJBOEKING VOORZIENINGEN.

Afboekingen (Winsten):

a 1. Tariefwijzigingen	f	35.774.88	
2. Verrekenprijswijzigingen	"	48.021.34	
3. Incourant	"	<u>38.173.19</u>	f 121.969.41

Bijboekingen (Verliezen):

b 1. Service en garantie			" 5.490.--
			<u>f 116.479.41</u>

Toelichting:

- a 1. In het begin van 1946 werd voor enkele producten het standaard-tarief verhoogd. Tegenover het bedrag, dat op het onderhanden werk in verband daarmee werd bijgeboekt, ontstond de toevallige bate "tarief-wijzigingen".
2. Deze post is hiervoor reeds toegelicht onder het hoofd "afwijkingen tussen werkelijke en ingecalculerde kosten" sub b 2.
3. De ingecalculerde opslagen tegen waardevermindering door incurant worden der goederen gaven in 1946 een ruim overschot boven de afboekingen, hetgeen bij de heersende goederenschaarste verklaarbaar is.
- b 1. Tegen service- en garantieverplichtingen wordt een bedrag gereserveerd, afhankelijk van de omzetten in de daarvoor in aanmerking komende artikelen.

INCIDENTELE WINSTEN EN VERLIEZEN:

Winsten:

a 1. Opbrengst afval	f	13.435.64	
2. Magazijnverschillen	"	57.620.82	
3. Annulatiekosten	"	<u>3.395.--</u>	f 74.451.46

Verliezen:

b 1. Afboeking materiaaltoeslag	f	31.870.33	
2. Annulatiekosten	"	<u>20.234.25</u>	" 52.104.58
			<u>f 22.346.88</u>

Toelichting:

- a 1. Opbrengsten fabrieksfal en waarde-loos materiaal.
2. Deze post is toegelicht op blz. 4/5 van bijlage 7 bij dit rapport bij de bespreking der voorraden.
3. Dit bedrag werd ontvangen in verband met een geannuleerde order.
- b 1. Door een veranderde volgorde in de boeking der opslagen op de onderhanden orders is dit bedrag, hetwelk begrepen was in de boekwaarde der onderhanden orders per ultimo 1946, vóór het opmaken van de balans afgeboekt.
2. In verband met het annuleren van een order tegen onbevredigende prijzen werd aan een afnemer deze vergoeding betaald.

VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN.

Verkoopbedrag	f 5.186.044.88
Verkochte goederen tegen taakstellende fabricageprijs	" 4.297.009.10

	Credit f 889.035.78
	" 174.608.61

Af: Ingecalculeerde verkoopkosten	f 714.427.17
	=====

Deze verkoopprijsverschillen stellen voor het voordelig verschil tussen verkoopprijs en fabrieksprijs, d.w.z. de taakstellende prijs, welke gevormd wordt door het bedrag der standaard-calculatie. De in de standaard-calculatie verwerkte prijzen zijn begin 1946 herzien in verband met de gestegen materiaalprijzen. Vóór de op deze nieuwe prijzen gebaseerde standaardcalculaties gereed waren, werd bij de vaststelling van de verkoopprijzen reeds met de hogere grondstoffenprijzen rekening gehouden. Daardoor is het bedrag aan verkoopprijsverschillen enigszins geflatteerd, in het bijzonder voor die artikelen, waarvan de nieuwe standaardcalculatie het laatst gereed kwam, zoals de handboormachines.

Bij de verkoopprijsverschillen valt voorts op te merken, dat in verband met het contract, dat Van der Heem N.V. heeft met het Verkoopkantoor Van der Heem N.V. van de door het Verkoopkantoor gemaakte winst, voorzover deze op V.D.H. artikelen betrekking heeft, 80% als suppletoire prijs aan Van der Heem N.V. wordt vergoed. Deze vergoeding, welke in 1946 f 67.587.49 bedroeg, is in bovenstaand bedrag aan prijsverschillen begrepen.

De omzet in geld is in 1946 17,4% beneden de begrote omzet gebleven; bij de huidige goederenschaarste, nu de afzet der goederen voorshands geen probleem is, weerspiegelen zich in het beneden de raming blijven van de omzet de moeilijkheden bij de productie, welke gelden ten aanzien van het grondstoffen- doch vooral ook van het personeelsprobleem.

De werkelijke omzet was ook quantitatief beneden de raming; de afwijking was hier groter dan bij de bedragen, doordat de prijzen hoger lagen dan begroot werd of doordat meer geproduceerd en verkocht werd in hogere prijsklassen.

TOELICHTING BIJ DE VERLIES- EN WINSTREKENING OVER 1946.
=====

VASTE ACTIVA:

Het verschil tussen de werkelijk verrichte afschrijvingen en de afschrijvingen, voorzover deze in de kostprijs zijn gecalculeerd, ad f 96.027.56, is ten laste der verlies- en winstrekening geboekt. Daarbij is gevoegd een bedrag ad f 1.753.92 wegens afboeking vaste activa, welk bedrag betrekking heeft op de boekwaarde van de in 1946 afgebroken lakkluis.

Ten gunste der verlies- en winstrekening is geboekt f 6.385.52 wegens verkoop van vaste activa.

TOEVALLIGE BATEN EN LASTEN.

Van deze posten is van belang een winst ad f 8.284.87 wegens vrijgevallen afschrijving op een vroeger dubieus geachte debiteur.

VERLIEZEN EN WINSTEN VOORAFGAANDE JAREN.

Op dit hoofd zijn baten en lasten geboekt, welke ten gunste respectievelijk ten laste hadden behoren te komen van vroegere jaren doch toen niet te voorzien waren.

De specificatie luidt:

Winsten:

a 1. Herwaardering schadeclaim molest	f	25.730.--
2. Afboeking speciaalfonds	"	6.375.--
3. Teveel gereserveerde belasting	"	125.--
4. Diversen	"	482.27
	f	<u>32.712.27</u>

Verliezen:

b 1. Opnieuw inrichten fabriek	f	13.101.10
2. Betaalde exportkosten	"	5.242.02
3. Betaalde wachtgelden	"	267.27
4. Naheffing omzetbelasting	"	7.519.29
5. Naheffing molestverzekering	"	<u>765.--</u>
	"	26.894.68
	f	<u>5.817.59</u>

Toelichting:

- a 1. Deze post is toegelicht op blz 8/9 van bijlage 7 bij dit rapport.
2. Deze post betreft een in 1946 vrijgevallen reservering voor te verrichten uitkeringen, welke reservering thans niet meer noodzakelijk is.
- b 1. De uit dezen hoofde gemaakte kosten houden verband met werkzaamheden, welke nodig waren om de desorganisatie van het bedrijf, na het gedwongen stilliggen in 1944 en 1945, en het wegvoeren van machines door de Duitsers ongedaan te maken.
2. Deze post bestaat uit lasten, welke op vorige jaren betrekking hadden toen Van der Heem N.V. zelf exporteerde. De export is thans overgedragen aan het Verkoopkantoor.
4. Deze post betreft een naheffing van omzetbelasting over posten, welke reeds enige jaren oud waren.

TOELICHTING BIJ DE BALANS PER 31 DECEMBER 1946.

VASTE ACTIVA.

Op bijlage No. 9 is een overzicht vermeld van de vaste activa. Hieronder geven wij een specificatie van de voornaamste aanschaffingen:

GEBOUW MAANWEG.

Inrichting bioscoopzaal	f	6.331.21
		=====

LEIDINGEN EN INSTALLATIE.

Warmelucht-verwarming kelderverdieping (garderobe)	f	11.110.40
Diversen	"	11.628.76
		=====
	f	22.739.16
		=====

NIEUWBOUW.

Een overzicht van de onder dit hoofd geboekte aanschaffingen, welke het Nabewerkingsgebouw betreffen, benevens een overzicht van de nog te besteden bedragen, zijn vermeld op een afzonderlijke bijlage, t.w. No. 10.

MEUBILAIR EN INRICHTING.

Normaalbakken (berging magazijnvoorraad)	f	8.674.--
Filminstallatie bioscoopzaal	"	7.407.08
Stoelen bioscoopzaal	"	3.200.--
Brandkast	"	2.800.--
Hefwagens	"	1.576.--
Kantoortafels	"	1.368.80
Diversen	"	15.613.27
		=====
	f	40.639.15
		=====

MACHINES.

Precisie-draaibank	f	12.597.07
Machine á pointer	"	38.889.50
Slijpmachine Hispano Suiza	"	10.884.98
Rondslijpmachine met uitr. stukken	"	37.145.32
Draaibank met bijbehoren	"	9.850.--
2 Snijmachines	"	13.827.08
Rondslijpmachine	"	20.625.44
2 Draaibanken	"	37.347.61
Bovenfraismachine	"	2.479.88
Puntlasmachine	"	3.010.--
Diverse kleinere posten	"	30.350.02
		=====
	f	217.006.90
		=====

KANTOORMACHINES.

Diversen, voornamelijk schrijfmachines	f	9.921.10
		=====

AUTO'S.

Truck ten behoeve der fabriek te Utrecht	f	3.831.60
Personen-auto	"	3.486.86
		=====
	f	7.318.46
		=====

GEREEDSCHAPPEN.

f 1.--
 =====

MEETAPPARATEN.

f 1.--
 =====

De aanschaffingen bestaan grotendeels uit diverse kleine posten, waarvan een deel in het eigen bedrijf wordt gefabriceerd.

Op de vaste activa zijn de gebruikelijke afschrijvingspercentages toegepast.

DEELNEMINGEN.

Afschrijving

f 89.958.44

" 89.956.44

Boekwaarde

f 2.--
 =====

Deze post, waarin gedurende 1946 geen verandering kwam, bestaat uit het belang bij de S.A. Erres Radio Brussel en de N.V. Erres Naaimachinefabriek, beide in liquidatie. Deze deelnemingen zijn als waardeloos te beschouwen en reeds jaren geleden afgeschreven.

INITIALE KOSTEN.

Afschrijving

f 692.547.16

" 692.546.16

f 1.--
 =====

Het verloop dezer rekening was in 1946 als volgt:

	<u>Initiale kosten:</u>	<u>Afschrijving</u>
Saldi 31 December 1945	f 480.756.07	f 480.755.07
In 1946 gemaakte kosten	" 409.506.02	
	f 890.262.09	" 441.314.26
In 1946 gedekte kosten		f 922.069.33
	" 197.714.93	" 197.714.93
Afgeboekt in 1946	f 692.547.16	f 724.354.40
Vrijgevallen ten gunste Resultaten over 1946	" --	" 31.808.24
Saldi 31 December 1946	f 692.547.16	f 692.546.16

Op deze rekening worden de ontwerp- en ontwikkelkosten geboekt, benevens het speciale gereedschap, de matrijzen enz., welke gemaakt worden voor de producten, welke in de fabriek worden geproduceerd of voorbereid.

Ten gunste dezer rekening komen de bedragen, welke in de gefabriceerde producten worden ingecalculleerd.

Het balanssaldo dezer rekening wordt steeds op f 1.-- gesteld; of in werkelijkheid aan dit actief waarde kan worden toegekend hangt af van de vraag, of het stadium, waarin de ontwikkeling der desbetreffende artikelen zich bevindt, zodanig is, dat de in de productie in te calculeren bedragen hoger zijn dan de nog te maken ontwikkelingskosten. Voor producten welke nog niet of niet meer regelmatig gemaakt worden is de waarde der initiale kosten hoogst onzeker; voor producten, welke een goed onthaal vinden, is hetgeen aan initiale kosten kan worden ingecalculleerd vaak hoger dan de

GEREEDSCHAPPEN.

f 1.--
 =====

MEETAPPARATEN.

f 1.--
 =====

De aanschaffingen bestaan grotendeels uit diverse kleine posten, waarvan een deel in het eigen bedrijf wordt gefabriceerd.

Op de vaste activa zijn de gebruikelijke afschrijvingspercentages toegepast.

DEELNEMINGEN.

Afschrijving

f 89.958.44
 " 89.956.44
 =====

Boekwaarde f 2.--
 =====

Deze post, waarin gedurende 1946 geen verandering kwam, bestaat uit het belang bij de S.A. Erres Radio Brussel en de N.V. Erres Naaimachine-fabriek, beide in liquidatie. Deze deelnemingen zijn als waardeloos te beschouwen en reeds jaren geleden afgeschreven.

INITIALE KOSTEN.

Afschrijving

f 692.547.16
 " 692.546.16
 =====

f 1.--
 =====

Het verloop dezer rekening was in 1946 als volgt:

	<u>Initiale kosten:</u>	<u>Afschrijving</u>
Saldi 31 December 1945	f 480.756.07	f 480.755.07
In 1946 gemaakte kosten	" 409.506.02	

In 1946 gedekte kosten	f 890.262.09	" 441.314.26

		f 922.069.33
Afgeboekt in 1946	" 197.714.93	" 197.714.93
	-----	-----
	f 692.547.16	f 724.354.40
Vrijgevallen ten gunste Resultaten over 1946	" ---	" 31.808.24
	-----	-----
Saldi 31 December 1946	f 692.547.16	f 692.546.16
	=====	=====

Op deze rekening worden de ontwerp- en ontwikkelkosten geboekt, benevens het speciale gereedschap, de matrijzen enz., welke gemaakt worden voor de producten, welke in de fabriek worden geproduceerd of voorbereid.

Ten gunste dezer rekening komen de bedragen, welke in de gefabriceerde producten worden ingecalculleerd.

Het balanssaldo dezer rekening wordt steeds op f 1.-- gesteld; of in werkelijkheid aan dit actief waarde kan worden toegekend hangt af van de vraag, of het stadium, waarin de ontwikkeling der desbetreffende artikelen zich bevindt, zodanig is, dat de in de productie in te calculeren bedragen hoger zijn dan de nog te maken ontwikkelingskosten. Voor producten welke nog niet of niet meer regelmatig gemaakt worden is de waarde der initiale kosten hoogst onzeker; voor producten, welke een goed onthaal vinden, is hetgeen aan initiale kosten kan worden ingecalculleerd vaak hoger dan de

gemaakte kosten.

ORDERS IN BEWERKING.
Reservering

f	889.016.05	
"	<u>213.000.--</u>	f 676.016.05
		=====

Op deze rekening zijn de onderhanden werken geboekt. De rekening is belast voor de verbruikte materialen, lonen en toeslagen, terwijl in mindering is geboekt hetgeen op onderhanden orders reeds is afgeleverd, zulks tegen de daarvoor vastgestelde verrekenprijs. In verband met sedert de balansdatum reeds gebleken overschrijdingen van de taakstellende fabricageprijs op de per ultimo 1946 onderhanden orders is daarop een bedrag van f 213.000.-- gereserveerd.

In het saldo der rekening "orders in bewerking" is met f 87.380.63 begrepen de z.g. rekening "enkele fabricage", op welke rekening de incidentele orders worden geboekt, voornamelijk initiale kosten, werk (b.v. onderhoud) in eigen beheer, bewerken van grondstoffen etc.

Het overige bedrag der "onderhanden werken" betreft de gewone producten der fabriek.

VOORRADEN.Reservering voor inkoopkosten en
incourant

f	1.708.521.88	
"	<u>112.695.25</u>	f 1.595.826.63
		=====

De specificatie van dit saldo luidt:

Grondstoffen en halffabrikaten:

Voorraad volgens inventarislijst f 1.944.727.01

Bij: Niet in de financiële administratie, doch wel in de magazijn-administratie geboekte aan leveranciers retourgezonden en ter bewerking aan derden gezonden goederen, benevens nog te boeken magazijnafgiften

"	<u>97.475.93</u>
f	2.042.202.94

Af: Door leveranciers nog te factureren, reeds ontvangen goederen

"	<u>471.706.70</u>	f 1.570.496.24
		=====

Gereed product:

Voorraad volgens inventarislijst f 130.721.62

Bij: Nog niet aan afnemers gefactureerde, doch in het magazijn afgeboekte goederen

"	<u>8.524.77</u>
f	139.246.39

Af: In financiële administratie niet, doch in magazijn wel geboekte door afnemers retourgezonden goederen

"	<u>1.220.75</u>	f 138.025.64
		=====

Recapitulatie:

Grondstoffen en Halffabrikaten		f 1.570.496.24
Gereed product		" 138.025.64
		<hr/>
		f 1.708.521.88
Gereserveerd: 5% inkoopkosten over grondstoffen en half- fabrikaten	f 78.524.81	
2% incourant over gehe- le voorraad	" 34.170.44	" 112.695.25
		<hr/>
		f 1.595.826.63
		<hr/>

Vorig jaar werd 7% voor inkoopkosten en 2% voor incourant gereserveerd, hetgeen per ultimo 1945 totaal f 81.508.29 uitmaakte. Het eerste percentage is verlaagd in verband met de sterk gestegen grondstoffenprijzen.

De controle op de aanwezigheid der voorraden geschiedt Uwerzijds, door telkens een deel van de voorraad op te doen nemen en te vergelijken met de gehouden voorraad-administratie, zodat jaarlijks alle artikelen vier maal zijn opgenomen. Onzerzijds is enige malen de aanwezigheid van enkele artikelen gecontroleerd; deze controle, benevens het doorzien van de tel-rapporten van de interne controle Uwer N.V. geven ons geen aanleiding tot opmerkingen.

De geldswaarde der volgens vorenstaande cijfers per 31 December 1946 aanwezige goederen is in overeenstemming met de voorraad-administratie, hetgeen wij geconstateerd hebben door vergelijken met de inventaris-staten en narekenen daarvan.

Doordat per ultimo 1946 de facturering, vooral door een groot leverancier Uwer N.V., geruime tijd achter was, waren op genoemde datum veel goederen in het magazijn aanwezig, waarover nog geen factuur was ontvangen. De door de afdeling magazijn bij het binnenkomen dezer goederen gemaakte ontvang-lijsten zijn van de voorraad volgens de inventaris-lijsten afgetrokken, terwijl de door V.D.H. retourgezonden goederen, waarvoor nog geen creditnota was ontvangen, zijn bijgeteld. De wijze, waarop de organisatie in Uw bedrijf met betrekking tot deze goederen is ingericht, maakt controle onzerzijds op de volledigheid der bijtellingen en aftrekkingen vrijwel onmogelijk; onze indruk is evenwel, dat door de werking der interne controle Uwer N.V. de volledigheid dezer posten met redelijke zekerheid kan worden aangenomen.

Wij vragen ons af, of bij de achterstand in de facturering bij sommige leveranciers, welke weliswaar vermindert, doch nog steeds belangrijk is, de invoering van een tussenrekening "ingekochte goederen" geen aanbeveling verdient. Bij de ontvangst der goederen kan van de ontvanglijst worden geboekt op de goederenrekening ten gunste van de rekening "ingekochte goederen", welke rekening weder wordt belast wanneer de factuur wordt ontvangen.

Wij zijn ons ervan bewust, dat dit systeem met zich zou brengen een

vergroting van het aantal te boeken posten, hetgeen bij de toch reeds zware belasting van het personeel, dat de boekhoudmachines bedient, op moeilijkheden kan stuiten, ook al is elk der beide te boeken posten bij het hiervoor omschreven systeem eenvoudiger dan de boeking, welke thans van de inkoopfacturen geschiedt, doch als grote voordelen staan daar tegenover het steeds à jour zijn van de grootboekrekening "magazijn" en de overeenstemming met de voorraad-administratie, welke thans eerst na veel werk wordt tot stand gebracht en waarbij soms onverklaarbare verschillen moeten worden afgeboekt, terwijl bovendien bereikt wordt, dat het saldo van de rekening "ingekochte goederen" moet overeenstemmen met het totaal der ontvanglijsten, waarvoor nog geen factuur is ontvangen, waardoor de controle op de volledigheid dezer ontvanglijsten, zowel intern als onzerzijds, belangrijk verbeterd.

Ten aanzien van het door U gevolgde systeem, waarbij de nog niet door leveranciers gefactureerde leveringen en die, waarvan de inkoopfacturen nog niet geboekt zijn, van de goederenvoorraad worden afgetrokken, merken wij op, dat het o.i. juister zou zijn, de voorraden op de balans op te nemen voor de werkelijk aanwezige hoeveelheden en de nog niet ontvangen of nog niet geboekte inkoopfacturen als creditpost op de balans op te nemen. Daardoor zou worden bereikt, dat alle verplichtingen der N.V. in de balans zelf tot uiting kwamen. Thans worden deze posten onder aan de balans vermeld en niet in de balanstelling opgenomen.

Wij merken op, dat in het hiervoor beschreven systeem van boeking der ontvanglijsten, het opnemen in de balans van de nog te ontvangen facturen uit het rekeningstelsel voortvloeit.

Indien in de loop van een jaar bij het opnemen der voorraden een verschil wordt geconstateerd, dat na herhaald zoeken niet verklaard kan worden, wordt de quantitatieve en financiële administratie in overeenstemming gebracht met hetgeen werkelijk aanwezig blijkt te zijn. Verschillen als deze zijn in 1946 binnen redelijke perken gebleven. Het totaal der inventarislijsten per ultimo 1946, rekening houdend met aftrekkingen en bijtellingen, gaf evenwel met de grootboek-administratie een belangrijk voordelig verschil. U heeft bij de verklaring van dit verschil, waardoor ten gunste van de exploitatierekening over 1946 een voordelig magazijnverschil van f 57.620.82 kon worden geboekt, tegenover ons aannemelijk kunnen maken, dat dit verschil grotendeels te wijten moet zijn aan het onjuist opnemen van de voorraad per ultimo 1945, hetgeen weder veroorzaakt is door het tekort aan overzichtelijkheid als gevolg van het nog pas op gang komen van het bedrijf na ongeveer een jaar stilstand en desorganisatie.

De goederen, welke aan derden ter bewerking worden gegeven, vormen een zwak punt in de organisatie van de administratie der voorraden. Doordat de boeking van de verzending dezer goederen zodanig geschiedt, dat deze uit de financiële administratie geheel verdwijnen, worden deze alleen in het oog gehouden door middel van de verzendlijsten (paklijsten). Het feit,

dat deze lijsten niet in een dwingend verband staan met een ander deel van de administratie maakt het gevaar van uit het oog verliezen van deze goederen niet denkbeeldig.

Het is ons bekend, dat dit punt Uw aandacht heeft en dat maatregelen om tot een meer bevredigende toestand te komen, worden overwogen.

De waardering der grondstoffen geschiedt in het algemeen tegen de in het bedrijf geldende verrekenprijs, welke gebaseerd is op de marktwaarde der goederen. De in deze verrekenprijzen gecalculerde opslag voor dekking van inkoopkosten is per ultimo 1946 in mindering gebracht.

Voorraden gereed product zijn opgenomen tegen de fabrieksverrekenprijs, d.w.z. direct loon, direct materiaal en opslag voor onkosten en initiale kosten.

Op de gehele voorraad is 2% voor incurant gereserveerd.

Wij kunnen ons met de waardering der voorraden verenigen.

<u>DEBITEUREN.</u>	f	991.768.47	
Reservering	"	<u>1.500.--</u>	f 990.268.47
			=====

Deze post is als volgt te specificeren:

a. Debiteuren personeel			f 3.835.53
b. Handelsdebiteuren:			
w.o. Fabrik Utrecht (N.V. in opr.)	f	76.676.44	✓
Ned. Kroon Rijwielfabrik	"	27.989.07	✓
Philips, Eindhoven	"	106.811.78	✓
R.S. Stokvis & Zn.	"	519.193.19	✓
Verkoopkantoor Van der Heem	"	182.193.04	✓
Overige posten	"	<u>61.342.33</u>	" 974.205.85
			" 13.727.09
c. Bijzondere deb. en waarborgsommen			-----
	f	991.768.47	
Reservering	"	<u>1.500.--</u>	
	f	990.268.47	=====

De debiteurenpost, waarvan een volledige specificatie ten kantore aanwezig is, geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

De reservering van f 1.500.-- tegen posten met een dubieus karakter komt ons voldoende voor.

De fabrik te Utrecht betreft het door U overgenomen bedrijf der onderbeheer gestelde Leko Apparatenfabrik. Dit bedrijf zal door U worden ingebracht in een afzonderlijke N.V.. Deze fabrik wordt voorlopig mede door Uwe N.V. gefinancierd.

<u>VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONS BESTELDE GOEDEREN.</u>	f	439.122.73	=====
---	---	------------	-------

Van deze post is een volledige lijst ten kantore aanwezig, welke als volgt is verdeeld:

Betalingen aan binnenlandse leveranciers	f	239.181.59
Betalingen aan buitenlandse leveranciers	"	199.941.14
	f	<u>439.122.73</u>
		=====

De contrôle van deze post geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

TRANSITORISCHE POSTEN.

Deze post bestaat uit:

Lening	f	40.000.--
Zekerheidstelling belastingen	"	46.135.--
Voorraden kantoorbehoefden etc.	"	26.500.--
Vooruitbetaalde verzekeringspremiën	"	2.200.--

f 114.835.--
 =====

f 114.835.--
 =====

Wij hebben deze posten nagegaan en accoord bevonden.

GELDMIDDELEN.

Deze post bestaat uit:

Kassen	f	16.068.25
Postgirorekening	"	1.247.59
Rotterdamsche Bankvereniging:		
Crediet tegen borgstelling Stokvis	f	502.500.--
Gefinancierde accreditieven	"	263.475.41
Maximum-crediet	f	765.975.41
Debetsaldo	"	595.564.31
Dispositieruimte	f	170.411.10
Rotterdamsche Bankvereniging, geblokkeerd	"	2.018.92
Stockholm Enskildabank	"	7.86
Overlopende posten	"	35.490.39

f 154.263.33
 =====

f 154.263.33
 =====

De kassaldi zijn in overeenstemming met de kasboeken per 31 December 1946. Van tijd tot tijd hebben wij de aanwezige kasgelden vergeleken met de boeken; deze contrôle geeft ons geen aanleiding tot opmerkingen.

De saldi bij postgiro en Rotterdamsche Bankvereniging zijn in overeenstemming met de afrekeningen dezer instellingen.

De juistheid van de overlopende posten hebben wij geconstateerd.

RECLAMEFONDS.

Reservering

f	67.476.86	f	nihil
"	67.476.86		

In dit actief, hetwelk zich onder berusting van Stokvis, Rotterdam bevindt, kwam in 1946 geen wijziging. Dit bedrag staat uit zonder rentevergoeding; het is ons niet bekend of dit op een oude afspraak berust.

In verband met het doel van dit fonds is er voor het volle bedrag een reserve tegenovergesteld.

VERLIESSALDO.

Per ultimo 1945 bedroeg het verliessaldo
 In mindering daarvan komt de winst over 1946

zodat per ultimo 1946 een verliessaldo resteert van

f 336.426.73
 =====

f 473.198.65
 " 136.771.92

f 336.426.73
 =====

P a s s i v a

AANDELENKAPITAAL.

f 400.000.--
 =====

AANDEELHOUDERSRESERVE.

f 117.511.85
 =====

In deze posten kwam gedurende 1946 geen wijziging.

DEPOSITO.

f 300.000.--
 =====

Dit bedrag is door R.S. Stokvis & Zn., Rotterdam, als onopzegbaar deposito ter beschikking Uwer N.V. gesteld.

LENING HERSTELBANK, maximum
 Nog te disponeren over

f 1.500.000.--
 " 167.000.-- f 1.333.000.--
 =====

Het door de Mij. tot Financiering van het Nationaal Herstel verstrekt crediet is verleend tegen hypotheek op de onroerende goederen der Vennootschap en achterstelling van het deposito ad f 300.000.-- van Stokvis.

Naar de doeleinden, waarvoor dit crediet ontleend is, kan het als volgt gesplitst worden:

	<u>Maximum.</u>	<u>Tot ult.1946</u> <u>gedisponneerd over.</u>	<u>Besteed.</u>
Aflossing credietrekeningen en achterstallige crediteuren	f 164.000.--	f 164.000.--	f 164.000.--
Aankoop machines	" 300.000.--	" 287.000.--	" 282.000.--
		f 217.000.--	f 220.000.--
		ger." 65.000.--	" 300.000.--
Bouw nabewerking	" 370.000.--	" 216.000.--	" 366.000.--
Opvoering capaciteit	" 300.000.--	" 300.000.--	" 366.000.--
Lening Industriebank	" 366.000.--	" 366.000.--	" 366.000.--
	f 1.500.000.--	f 1.333.000.--	f 1.332.000.--
	=====	=====	=====

↳ benevens enkele vooruitbetalingen aan leveranciers, onder dit balanshoofd opgenomen.

LOPENDE RISICO'S, VOORTVLOEIENDE UIT OORLOGSOMSTANDIGHEDEN. f 565.223.82
 =====

De onder dit hoofd opgenomen posten bestaan uit:

a. Verloren gegane radio-apparaten, schadeclaim gewaardeerd op Van afnemer dezer toestellen ontvangen voorschot	f 393.650.--		
	" 395.499.26	f	1.849.26
b. Weggehaalde machines: Schadeclaim gewaardeerd op Voorschot Molest-verzekering Mij.	f 63.800.--	"	58.066.67
	" 121.866.67		
c. Vorderingen op Duitsers, voor wie opdrachten zouden moeten worden uitgevoerd Gereserveerd	f 2.040.556.42		
	" 1.591.523.01		
	f 449.033.41		
Vooruitbetalingen	f 404.347.30		
Opgenomen bij Aero-bank	" 550.000.--	"	505.313.89
	" 954.347.30		
	=====		=====

	Transport	f	565.229.82
d. Duitse debiteuren	f	11.145.53	
Gereserveerd	"	11.139.53	6.--
		f	565.223.82

Bij deze posten valt het volgende op te merken:

- a. De waardering van de schadeclaim uit dezen hoofde is naar onze meening, voorzover thans te overzien, veilig. De claim is f 25.730.-- hoger gewaardeerd dan vorig jaar, welk bedrag ten gunste der verlies- en winstrekening onder het hoofd "winsten voorafgaande jaren" is geboekt. Van het ontvangen voorschot behoeft, blijkens het verslag van een gehouden bespreking, nimmer meer te worden terugbetaald dan het bedrag van de schade-uitkering.
- b. Ook hier kunnen wij ons met de waardering van de schade-claim verenigen. Wanneer t.z.t. vast staat, welk percentage van de schade-claim de Molestverzekering Mij. bij machte zal zijn uit te keren, zal deze uitkering met het reeds ontvangen voorschot verrekend worden.
- d. Met de beheerders van de Aero-bank is, naar ons uit een verslag van een bespreking bleek, de regeling getroffen, dat van terugbetaling van het bij deze bank opgenomen voorschot hetwelk verband hield met de van Duitse zijde ontvangen opdrachten, geen sprake zal zijn zolang Van der Heem N.V. geen betaling van haar opdrachtgevers zal hebben ontvangen voor de nog van deze te vorderen bedragen, welke voornamelijk bestaan uit in rekening gebrachte kosten van voorbereiding en stilstand bedrijf. De betreffende orders zijn n.l. in 1944 door de opdrachtgevers geannuleerd.

VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONS TE LEVEREN GOEDEREN. f 810.220.--

Deze post bestaat uit:

Borgstelling Stokvis, waartegen de Rotterdamsche Bankvereniging crediet heeft verleend (zie de post geldmiddelen onder de activa.)
 Verkoopkantoor Van der Heem N.V.
 Philips N.V., Hindhoven

f 502.500.--
 " 225.000.--
 " 82.720.--
 f 810.220.--

ACCREDITIEVEN, GEFINANCIERD DOOR DE ROTTERDAMSCHER BANK-VEREENIGING.

f 263.475.41

Wij mogen U voor deze post mede verwijzen naar het, onder het hoofd "geldmiddelen" onder de activa opgenomen, saldo bij de Rotterdamsche Bankvereniging.

DIVERSE VERPLICHTINGEN.

f 233.037.71

Bestaande uit:

Ondersteuningsfonds f 20.000.--
 Voorziening contract-artikelen (Op afgeleverde goederen nog bij te leveren onderdelen) " 63.825.45
 Voorziening contractuele verplichtingen (Licentie rechten) " 52.678.66
 Terug te betalen wachtgeldsubsidie 1944 en 1945 " 30.416.10
 Voorziening Service en garantie (In verhouding tot het omzetbedrag gereserveerd) " 23.700.--

Transporteren f 190.620.21

Transport	f	190.620.21
Verschuldigde researchkosten	"	5.917.50
Verschuldigde vacantielkosten (Saldo der wekelijkse reserveringen voor en af- boekingen van vacantielkosten, uit welk saldo bij vacantie en feestdagen de kosten van het loon daarover worden gedekt).	"	36.500.--
	f	233.037.71

CREDITEUREN.

Deze post is als volgt te specificeren:

a. Handelscrediteuren binnenland:			
w.o. Ned. Kroon Rijwielfabriek	f	1.611.77	v
Philips, Eindhoven	"	297.300.26	v
R.S. Stokvis & Zn.	"	59.709.74	v
Overige posten	"	410.022.73	
b. Handelscrediteuren buitenland	f	768.644.50	
c. Bijzondere crediteuren	"	33.314.19	
d. Omzetbelasting	"	36.390.81	
e. Loonbelasting	"	37.831.80	
f. Ondernemings-, Vennootschaps- en Vermogensbelasting	"	57.814.91	
	"	20.244.98	
	f	954.241.19	

Ten kantore is van de crediteurenpost een volledige specificatie aanwezig.

De aanwezige voorraden, waarvoor per 31 December 1946 nog geen factuur was ontvangen, (wij verwijzen hiervoor naar blz. 4 van deze bijlage) zijn grotendeels geleverd door Philips, waardoor het saldo van dezen crediteur eigenlijk veel hoger is dan het hierboven vermeld bedrag.

TRANSITORISCHE POSTEN. f 259.400.94

De specificatie van deze post luidt:

Verschuldigde initiale kosten	f	7.814.98
Verschuldigde lonen (laatste loonweek)	"	40.881.38
Verschuldigde rente	"	27.032.27
Verschuldigde sociale lasten	"	143.072.31
Verschuldigde verzekerings-premiën	"	23.460.--
Verschuldigde onkosten	"	17.140.--
	f	259.400.94

Wij hebben deze posten nagegaan en accoord bevonden.

OPGENOMEN PRO-MEMORIE POSTEN:
GESTELDE BANKGARANTIES. f 138.000.--

Deze post stemt overeen met de daarvan ten kantore aanwezige gegevens en die der betreffende banken.

DOOR LEVERANCIERS NOG TE FACTUREREN VOORRADEN. f 450.000.--

Wij mogen hiervoor verwijzen naar hetgeen op blz. 3 van deze bijlage

onder het hoofd "Voorraden" en op blz. 10 onder "Crediteuren" is vermeld. Dit bedrag betreft de nog te ontvangen facturen van leveranciers over reeds in 1946 in het magazijn opgenomen goederen, verminderd met de aan leveranciers teruggezonden goederen, waarvoor nog geen creditnota is ontvangen. Met dit bedrag, hetwelk is afgerond, kunnen wij ons verenigen.

NOG TE VERWACHTEN KOSTEN NABEWERKINGSGEBOUW.

f 780.000.--
=====

Ter bekorting zij voor de specificatie der hieraan nog te besteden kosten verwezen naar bijlage 10 tot dit rapport.

--o-o-o-o-o-o-o-o-o-o--

OVERZICHT

	<u>Gebouw</u> <u>Maanweg</u>	<u>Leidingen</u> <u>en</u> <u>installaties</u>	<u>Nieuwbouw</u>	<u>Meubilair</u> <u>en</u> <u>inrichting</u>	<u>Machines</u>
	f	f	f	f	f
Aanschaffings- waarde 1/1-'46	813.507.11	267.338.89	---	188.777.28	527.888.49
Aanschaffingen 1946	6.331.21	22.739.16	219.761.17	40.639.15	217.006.90
Afboekingen 1946	819.838.32 2.923.22	290.078.05 918.---	219.761.17 ---	229.416.43 1.390.---	744.895.39 5.704.65
<u>Aanschaffingswaar- de 31.12.1946:</u>	816.915.10	289.160.05	219.761.17	228.026.43	739.190.74
Afschrijvingen 1/1-'46	341.156.75	159.467.74	---	179.584.84	516.645.93
Afschrijvingen 1946	49.014.91	28.916.---	---	19.173.40	79.683.93
Afboekingen 1946	390.171.66 1.169.30	188.383.74 612.---	---	198.758.24 1.009.56	596.329.86 3.311.53
<u>Afschrijvingen 31.12.-'46:</u>	389.002.36	187.771.74	---	197.748.68	593.018.33
<u>Boekwaarde 31.12.-'46</u>	427.912.74	101.388.31	219.761.17	30.277.75	146.172.41
Totale aanschaffingswaarde per 31 December 1946					f 2.472.718.41
Af: Aanschaffingen activa, welke tot op f 1.-- worden afgeschreven:					
Gereedschappen			f 64.707.30		
Meetapparaten			" 37.684.63		" 102.391.93
Aanschaffingswaarde overeenkomstig balans per 31 Decem- ber 1946					f 2.370.326.48
Totale afschrijvingen per 31 December 1946			f 1.543.369.43		
Af: Afschrijvingen activa, welke tot op f 1.-- worden afgeschreven			" 102.391.93		" 1.440.977.50
Afschrijvingen overeenkomstig balans per 31 December 1946					f 929.348.98

ONKOSTEN

AFDELINGS- GROEP	ONKOSTEN PER AFDELINGSGROEP			
	Begroot	Werkelijk	Dekking	Vershil { - nadelig - voordelig }
<u>ONTWERPEN</u>	f 204.563.--	f 245.372.25	f 165.723.04	f 79.649.21
<u>TECHN.CONTROLE</u>	" 168.875.--	" 194.687.23	" 199.924.59	" 5.217.36
		<i>van Hulpafdelingen</i>		
<u>FABRIEK</u>	" 1.256.026.--	" $\sqrt{133.055.68}$ 1.550.556.57	" 1.405.472.84	" $\sqrt{133.055.68}$ 145.083.73
<u>MAGAZIJNEN</u>	" 192.348.--	" 228.121.54	" 134.368.65	" 93.752.89
<u>INKOOP</u>	" 154.773.--	" 157.949.35	" 126.211.36	" 31.737.99
<u>VERKOOP</u>	" 222.851.--	" 187.982.16	" 158.178.61	" 29.803.55
<u>TECHN.DIENST</u>	" 88.910.--	" $\sqrt{192.846.95}$	" $\sqrt{133.723.57}$	" 59.123.38
		<i>In deze beide bedragen is begrepen f 117.293.57 voor reparatiekosten respectievelijk doorberekende reparatiekosten.</i>		
				<i>naar Fabriek</i>
<u>HULPAFDELINGEN</u>	"	"	"	" $\sqrt{133.055.68}$ 133.055.68
Totaal	f 2.288.346.--	f 2.624.460.37	f 2.323.602.66	f 300.857.71
	<i>Art. zie boven</i>	" 117.293.57	" 117.293.57	
		f 2.507.166.80	f 2.206.309.09	

VAN DER HEEM N.V.,

's-Gravenhage.

OVERZICHT 1946.

AFDELING		VERSCHIL KOSTEN EN DEKKING	
No.	Naam	Nadelig	Voordelig
2110	Laboratoria	f 27.162.65	
2121	Tekenkamer	" 17.215.78	
2123	Stempeltekenkamer	" 24.541.75	
2128	Codering en Lichtdruk.	" 10.729.03	
2512	Fabricage Contrôle		f 5.237.36
2521	Mach. Houtbewerking	f 16.105.09	
2524/5	Meubelmakerij en Politoerderij	" 6.337.84	
2531	Gereedschapmakerij	" 85.419.53	
2535	Metaalwaren	" 1.010.93	
2538	Nabewerking		f 1.124.13
2541	Montage	" 43.726.82	
2548	Inpakkerij		" 4.964.03
2550	Proeffabriek		" 1.428.32
2910	Magazijnen	f 88.421.95	
2990	Pakhuizen	" 5.330.94	
2511	Inkomende Goed. Contrôle		f 3.790.49
3110	Inkoop	f 35.528.48	
1000	Octrooien	f 15.003.32	
3120	Verkoop	" 14.800.23	
4000	Technische Dienst	f 59.123.38	
2410	Centraal Prod. Bureau		f 7.458.08
2420	Technisch Bureau	f 216.59	
2800	Expeditie	" 28.982.19	
3210	Hoofdboekhouding		" 21.297.96
3220	Mach. Boekhouding	" 34.67	
3230	Loonboekhouding	" 3.178.46	
3290	Financiën	" 3.825.66	
3310	Voorcalculatie	" 2.615.60	
3320	Centr. Magzijn administratie	" 1.115.62	
3330	Kostprijs-boekhouding		" 6.388.68
3340	Tijdschrijverij		" 5.851.74
5000	Inrichting	" 33.763.35	
6000	Huisvesting	" 232.42	
6800	Cantinedienst	" 12.268.91	
7100	Arbeid		" 206.076.10
7200	Sociale Zaken	" 570.32	
8100	Organisatie		" 2.613.15
8500	Documentatie	" 3.730.78	
8600	Correspondentie	" 496.53	
8700	Drukkerij		" 1.065.19
8900	Verkeer	" 29.896.47	
9000	Secretariaten		
		f 571.385.29	f 270.527.58

BIJLAGE VIII.

VERSCHIL KOSTEN EN DEKKING	
Nadelig	Voordelig
f 27.162.65	
" 17.215.78	
" 24.541.75	
" 10.729.03	
	f 5.237.36
f 16.105.09	
" 6.337.84	
" 85.419.53	
" 1.010.93	
	f 1.124.13
" 43.726.82	" 4.964.03
	" 1.428.32
f 88.421.95	
" 5.330.94	
	f 3.790.49
f 35.528.48	
f 15.003.32	
" 14.800.23	
f 59.123.38	
	f 7.458.08
f 216.59	
" 28.982.19	" 21.297.96
" 34.67	
" 3.178.46	
" 3.825.66	
" 2.615.60	
" 1.115.62	" 6.388.68
	" 5.851.74
	" 3.232.35
" 33.763.35	
" 232.42	
" 12.268.91	" 206.076.10
" 570.32	" 2.613.15
" 3.730.78	
" 496.53	" 1.065.19
" 29.896.47	
f 571.385.29	f 270.527.58

TOTAALVERSCHIL PER AFDELINGSGROEP	
Nadelig	Voordelig
f 79.649.21	
	f 5.237.36
" 145.083.73	
" 93.752.89	
" 31.737.99	
" 29.803.55	
" 59.123.38	
	" 133.055.68
f 439.150.75	f 138.293.04
" 138.293.04	
f 300.857.71	

VAN DER HEEM N.V.,

's-Gravenhage.-
=====V A S T E A C T I V A 1946.
=====

<u>Kantoor-</u> <u>machines</u>	<u>Auto 's</u>	<u>Gereed-</u> <u>schappen</u>	<u>Meet-</u> <u>apparaten</u>	<u>Ootrooien</u>	<u>Totaal</u>
f	f	f	f	f	f
47.914.33	14.851.10	1.--	1.--	1.--	1.860.280.20
9.921.10	7.318.46	64.707.30	37.684.63	-.--	626.109.08
57.835.43	22.169.56	64.708.30	37.685.63	1.--	2.486.389.28
2.735.--	-.--	-.--	-.--	-.--	13.670.87
55.100.43	22.169.56	64.708.30	37.685.63	1.--	2.472.718.41
47.913.33	14.850.10	-.--	-.--	-.--	1.259.618.69
9.921.10	3.486.86	64.707.30	37.684.63	-.--	292.588.13
57.834.43	18.336.96	64.707.30	37.684.63	-.--	1.552.206.82
2.735.--	-.--	-.--	-.--	-.--	8.837.39
55.099.43	18.336.96	64.707.30	37.684.63	-.--	1.543.369.43
1.--	3.832.60	1.--	1.--	1.--	929.348.98

NABEWERKINGSGEBOUW.

In 1946 is een bedrag van f 219.761:17 aan aanschaffingen geboekt onder het hoofd "Nieuwbouw".

Deze aanschaffingen betreffen het z.g. nabewerkingsgebouw inclusief ketelhuis en schoorsteen, dat gebouwd wordt achter de fabriek Maanweg en waarin zal worden ondergebracht de gehele nabewerkingsafdeling, t.w. slijperij, spuiterij en galvanische afdeling, terwijl in de kelder zal worden ondergebracht de inpakkerij, waardoor in de bestaande fabriek meer productieruimte beschikbaar zal zijn.

De tot 31 December 1946 bestede kosten bestaan uit:

Kosten aannemer (kelder en gedeelte bovenbouw)	f	184.507.85
Honorarium architect en diversen	"	17.636.19
Installaties en lonen Van der Heem	"	13.299.07
Diversen	"	4.318.06
	f	219.761.17

De totale kosten, welke naar schatting aan het nabewerkingsgebouw zullen worden ten koste gelegd, vermelden wij hieronder, waarbij wij ter vergelijking opnemen de begrote cijfers, opgenomen in ons rapport dd. 21 Januari 1947 aan de Herstelbank volgens de toen bekende en geraamde cijfers:

	<u>Begroting</u> <u>thans:</u>	<u>Begroting</u> <u>dd. Jan. 1947</u>
Bouwkosten	f 380.000.--	f 373.000.--
Ketelhuis	" 113.500.--	" 100.000.--
Installatie	" 466.500.--	" 343.205.--
Architect	" 40.000.--	" 30.000.--
	f 1.000.000.--	f 846.205.--

Uit de vergelijking van de cijfers blijkt, dat vooral de aan de installatie te besteden bedragen thans belangrijk hoger worden geraamd dan omstreeks een ½ jaar geleden. Ook de andere posten zijn hoger, ofschoon hier de verschillen lang niet van zodanige omvang zijn als bij de installatie.

Teneinde U een inzicht te geven in de afwijkingen, vermelden wij hier na de bovengenoemde vier cijfers gespecificeerd:

<u>Bouwkosten:</u>	<u>Begroting</u> <u>rapport dd.</u> <u>22 Juli 1947</u>	<u>Begroting</u> <u>rapport dd.</u> <u>21 Jan. 1947</u>
Vorbereidend werk	f 2.500.--	f 2.500.--
Kelder	" 148.000.--	" 148.000.--
Bovenbouw	" 217.000.--	" 210.000.--
Bestrating	" 12.500.--	" 12.500.--
	f 380.000.--	f 373.000.--

Uit deze cijfers blijkt, dat de bovenbouw ca. f 7.000.-- duurder zal worden dan vorig jaar werd verwacht.

Ketelhuis:

	Begroting rapport dd. 22 Juli 1947	Begroting rapport dd. 21 Jan. 1947
Vorbereidend werk	f 500.00	f 500.00
Fundatie	" 10.000.00	" 10.000.00
Bovenbouw incl. kolenberging	" 51.000.00	" 51.000.00
Schoorsteen	" 16.000.00	" 15.500.00
Aansl. rookkanalen naar schoorsteen	" 3.000.00	" 1.500.00
Bestrating	" 10.000.00	" 6.500.00
	f 90.500.00	f 85.000.00
Ketel	" 23.000.00	" 15.000.00
	f 113.500.00	f 100.000.00

Uit de cijfers blijkt, dat de hogere kosten voornamelijk veroorzaakt worden door het feit, dat de ketel f 8.000.-- duurder zal zijn dan oorspronkelijk begroot. De oorzaak daarvan is, dat de kosten van de inmetse-ling van de ketel hoger zijn dan vorig jaar werd geraamd.

Installatie:

A. Waterinstallatie, lucht-, gas- en waterleiding	f 34.100.00	f 21.000.00
B. Verwarming	" 117.000.00	" 100.000.00
C. Licht- en krachtinstallatie	" 51.500.00	" 46.500.00
Afzuiging	" 20.000.00	" 18.000.00
Montage transformatorhuis	" 5.000.00	" 5.000.00
D. Installatie machinekamer	" 5.000.00	" 2.000.00
E. Lift	" 25.000.00	" 35.850.00
F. Slijpkoppen, moffel- en spuitkas- ten en motoren	" 45.750.00	" 34.175.00
G. Baden etc.	" 126.100.00	" 80.680.00
H. Adviseurs verwarming en electr.	" 15.000.00	" .000.00
I. Verplaatsingskosten huidige nabe- werkingsafdeling	" 8.000.00	" .000.00
J. Schilderwerk installaties	" 5.000.00	" .000.00
K. Diversen	" 9.050.00	" .000.00
	f 466.500.00	f 343.205.00

Een van de redenen, waarom de kosten van de installaties hoger zullen worden dan eind 1946 begroot, is, dat de kelderverdieping van het nabewer-kinggebouw niet, zoals eerst in de bedoeling lag, als pakhuisruimte ge-bruikt zal worden, doch dat de pakkerij daarin ondergebracht zal worden, waardoor de ruimte, waarin de afdeling thans is ondergebracht, voor andere productieve doeleinden vrij komt. Het spreekt vanzelf, dat deze wijziging in de plannen grotere uitgaven met zich brengt in het bijzonder terzake van verwarming en verlichting. De stijging van de begrote bedragen sub B en C is hieraan toe te schrijven. De stijging van post A is veroorzaakt, doordat daaraan een luchtcompressor en luchtketel is toegevoegd, terwijl de kosten van de sanitair-installaties ca. f 3.000.-- hoger zullen zijn dan vorig jaar werd begroot.

Voorts bleken sinds de in December 1946 gemaakte begroting was opge-steld, nog enkele posten te moeten worden toegevoegd (H t/m K), terwijl de installatie voor de nabewerking op een grotere capaciteit is ingesteld

dan aanvankelijk begroot werd. Daardoor zijn vooral de posten F en G hoger dan vorig jaar begroot; terzake van post G valt op te merken, dat daaronder thans begrepen is een post van f 13.000.-- materiaal voor de nikkelinstantie, hetwelk bij de vorige begroting buiten beschouwing werd gelaten, omdat het min of meer het karakter van grondstof heeft.

--0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-